

CANELOBRE

Primavera 1986 Revista del Instituto Juan Gil-Albert N° 6/400 Pts.

U

Vicent Andrés Estellés, un inédit i un manuscrit antic. Xàbia.
Porfolio. Alcoy, a finales del siglo XIX. Les relacions comercials del
port d'Alacant. La paciente labor de Manuel Rico. Julio González:
Apuntes para un estudio. Las leyendas de la Vega Baja. Apócrifos y
hallazgos bibliográficos sobre Miguel Hernández.

Antonio Espinós, Fernando Polo, María del Carmen Blasco, Juan
Luis Piñón, Francesc Reus, Daniel Climent i Giner, Enrique Giménez
López, Gaspar Jaen, Maria Chana, Javier Lorenzo, Molinero Ayala,
Emilio La Parra, Josep Costa Mas, Juan A. Rios, Margarita Borja,
María del Carmen Serra, Juan Luis Román, Jesucristo Riquelme.

JOSE PIQUERAS, «Ballarina»,
Gravat en polièster i gouache,
75 x 55, (1984).

La mar i el silenci (Per a mirar els quadres de Pizà i Piqueras)

Gaspar Jaén i Urban,

Elx, tardor de 1985

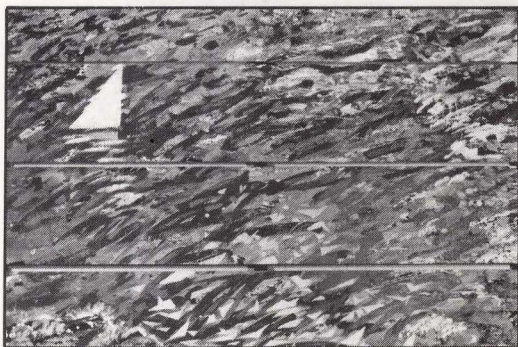
I enllà el balcó de la casa alta, enllà el terrat amb tendals de ratlles blaves i blanques, hi és la mar en un dia de pluja. Un horitzó gris. Un assaig de penombra. Hem dinat arròs amb pollastre i nyorettes picades, fet a la manera vilera. Hem gaudit d'una companyia amable. Aquesta és una ciutat mig desconeguda, com ho són sempre totes les ciutats que no són la pròpia ciutat, que ú creu conèixer més que cap altra. Es aquesta una vila de carrers empinats que surt dels llenços amb colors en les cases. La mar de Venècia rera els espills cinètics. La mar dels espills. El color de la mar només és el blau ara. Els carrers de la vila deixen

un regust de xocolata a la boca. **Hijos de Marcos Tonda**, amb el retrat oval d'un personatge divuitesc amb perruca. Jordi Joan i Santacília? El xocolata de fer que la mama ratllava amb un gabinet damunt de la taula. Els trossets queien formant un muntonet sobre el paper blanc. Toc, toc, toc, el soroll del gabinet colpejant la fusta de la taula. Les rosquetes de pa tallades a la llarga per a poder mullar. El xocolata calent, espés i negre dintre de la tassa. Fa més de vint anys de tot això.

Els carrers de la ciutat miren a la mar. Hi podria haver nois i noies que naden, si no fos la tardor, pescadors que pesquen. Les

LLORENÇ PIZÀ,
«Finestra a la mar»,
Trep de caseina i
tintes, 120 x 90, (1985).

JOSE PIQUERAS,
«Dona i espill» (detall),
Acrílics, 105 x 105,
(1985).

xarxes esteses sobre la platja i les roques. El turó antic ocupat de temps per l'esglèsia i les cases, el fort i la muralla, entre la platja i el riu. La darrera tempesta ha plenat de pedres el passeig de vora mar, l'ha fet platja de bell nou. Fa goig mirar en aquesta mar una natura, discretament salvatge, que recobra el que és seu. Les cases de colors. La major part dels enlluïts es cauen a trossos. Sempre les cases de colors, com si estiguessen vives i anaren canviant de lloc. Les sanefes vora les portes i les finestres. Aquest paisatge.

—Done'm un pot de Titanlux d'un quart de quilo.

—¿De quin color el vol?

—D'aquell verdet claret que em duguí l'altre dia.

Peixos que naden per la mar de l'aire. De l'aire de les mans. Hi ha un ramell de roses sobre la taula del menjador, de caoba, negra, de potes gruixudes, curves, treballades. Com ciutats fantàstiques. Italo Calvino mort un dia quan jo tornava a un hotel de Bolonya a les tres de la matinada. Venia de Venècia i era l'home més feliç del món, però el porter de nit em digué que s'havia mort Calvino.

Lliure la mà i l'esperit com quan es mira la mar i un vaixell que s'hi allunya. Camins de la sal i de la Habana. Vitralls de colors sobre la porta de l'entrada, al vestibul. Cases de la Habana vella. Patrimoni de tots els homes. Ciutat de les columnes. Carpentier. Sempre hi ha carrers d'Amèrica enllà la mar. Ixen de les aixetes peixos màgics i vermells en la tarda que es tanca.

—Mira quanta llum té la mar!

La mar a les portes i a les finestres de totes les cases. La mar en l'aire, als passeigs de palmeres. Sempre la mar. I també Itàlia enllà la mar, les torres de Pisa i de

Florència, les torres de Bolonya daurades pel capvespre. Anomene les coses i els records. Anomene els objectes dels treballs i dels oficis. Colors de pastís i de xocolata. Les cases verticals, estirades. Un Nova York d'italians i valencians a la vora de la mar. El Mediterrani, com un noi de divuit anys, l'únic mar possible en aquesta vesprada de tardor i pluja. I vaig fent l'inventari pels quadres pintats.

Els peixos al centre de l'ona

L'ona sobre l'arena

Peixos soterrats sota l'arena

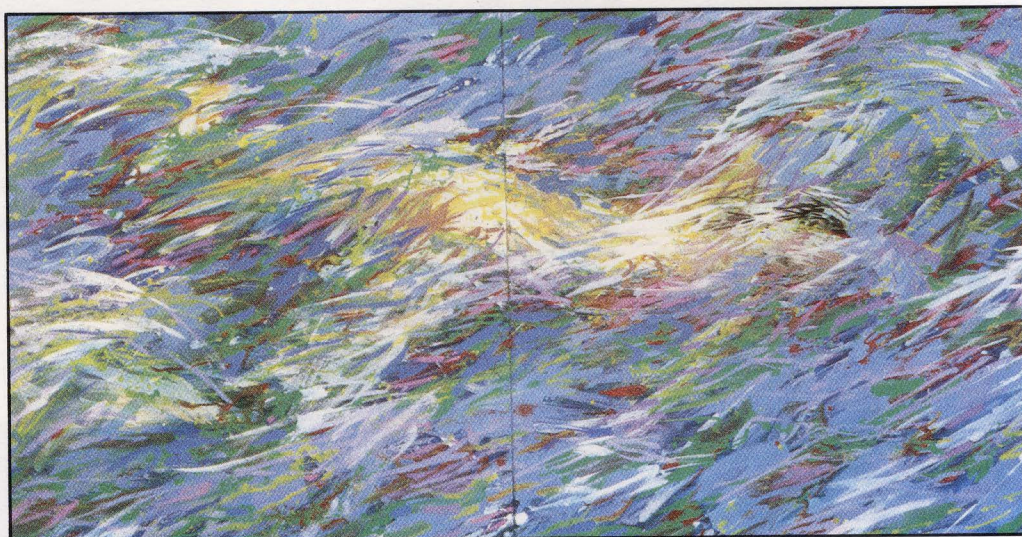
Una finestra oberta sobre la mar

I fora cau la nit en les dones que es passegen pel moll i miren de reüll els mariners que venen de l'aigua, els homes de les salines i del port pesquer. Els vaixells de pesca, ara en la fosca, estaran pintats de mil colors cridaners. Vermells, verds, grocs, blaus, liles. I més colors encara. Colors innombrables.

Ans, la terra s'estenia calma fins a la mar, tota d'oliveres, armelers i vinyes. Panses. Moscatells de la Marina. Arcs dels riu-raus, les cases blanques amb teula de fang. Palmeres aïllades. El treball agrícola. La força de la terra. Ara, en cavi, a la platja del Bon Nou, cotxes, pols i salnitre plenen els penyasegats. Els xalets i els gratacels, amb urpes de ferro i ciment, s'alcen sobre els turons polsosos i les magres pinades. Quan és així la terra, només es pot fugir a la mar, com un llençol, un llit immens, ple de mort i de vida, d'organismes que es descomposen i sers que renaixen, un sexe que s'estén sobre la finestra i la vesprada. Cau la nit damunt la mar. Dins de la casa hi ha un forn de ceràmica, la premsa dels gravats. Pigments que es descoloreixen al sol.

—Done'm un poc de blau turquesa per a

LLORENÇ PIZÀ,
«Nedadora veloç»,
Acrílic, 200 x 100,
(1985).

pintar una cambra que tinc plena de mapes. La paret farà de la mar. Pots d'aiguarràs i pigments, brotxes, esfumins, gots, tubs, potets, rodets, gomaespumes, recipients de tota mena per a fer mescles i barreges de terres, llums i colors. Els pintors, amb un babi blanc al damunt, són quadres de Joan Miró que caminen, amb els seus punts, guionets i ratlles, gotes i esguits esclatats al damunt de la tela, constel·lacions de taques de colors, com ramells de petites roses. Muntons d'animals de la mar sobre el mostrador de marbre de la Llonja del peix. En el ventre del peix, els colors blau i plata que s'han d'anar a buscar a la serra. Blaus transparents com puntilles. Vels sobre la capa de blanc i de cola que transparenten l'aire de l'aire i les teles. Quan s'adormen les ciutats a la vora del riu, només queda la mar. Només queda la mar, com un noi de divuit anys, envoltant els paviments de terra, la font sense aigua, els balls al voltant d'una taula llarga, de fustes corcades. Gitanos de festa. Només la mar, amb coloms i gavines, amb algues i peixos, mocadors blancs i vaixells que venen al port plens d'homes que canten. A la vora hi són els carrers i els negocis del port. Espècies de les Indies. Canyella i pebre clavell. Productes colonials. El color groc dels llums i les cambres a poqueta nit. Querelle. Fassbinder es mira en l'aigua del port, bruta d'oli i petroli, que fa vires de colors. Les parets dels ports, dics que es reflexen en l'aigua. La mar de Venècia, als

capvespres d'octubre, és de colors de violeta i fúcia, de rosa i de taronja. Com un jardí d'aigua i de color. La mar només encara, enllà la finestra, ara que ja és fosc del tot i hauràs de tornar a la casa. Des d'un lloc com aquest has de mirar el silenci en silenci. Aquestes barques que deuen creuar la mar en silenci. Els teus ulls en silenci. Els coloms que seguiran travessant el cel en silenci, per damunt de la mar. Aquest treball dins del llenç, on resten per a sempre el dia, la llum i els colors, el paper, la superfície plana i blanca del silenci. Aquesta cambra sobre una altra cambra sobre una altra cambra... Unes cases com torres dins del llenç. Només des d'aquí es podria mirar aquesta mar immensa, l'illa de Benidorm i el Puig Campana. El Cap de l'Aljub. Gust de xocolata encara en la boca. ¿Com posar tot aquest món dins de les paraules? ¿Com posar el món dins d'una copa o d'un quadre sense traure's la màsquera? Passaran les ones i les palmes, els instants d'una nit, totes les coses efímeres. Només quedaran uns quants llenços i unes quantes paraules. ¿Qui ha gosat trencar el silenci? Només els déus poden trencar el silenci. ¿Qui ha estat el sacerdot, la verge, el portador de la llum? ¿Qui li ha obert els llavis a la paraula? Només el silenci. Esgotat l'escenari, l'anècdota i la llum, finalment, només restarà el silenci, la mar invisible en la fosca, dins dels llenços, al número quaranta del carrer de l'Hospital de la Vila Joiosa, a la Marina Baixa.